

۱۸ سال پس از آخرین سفر وزیر خارجه‌ای از عربستان؛ فیصل بن فرحان در راستای تداوم آشتی به ایران آمد

متحدین در تهران

• یکمن محمدصالح جوکار، رئیس‌جمهور سابق قطر

سرمایه‌گذاری مشترک به ضرورت تمرکز همکاری‌های پایدار اقتصادی، تجاری و سرمایه‌گذاری مشترک به‌ویژه تحرک بیشتر در بخش خصوصی دو کشور اشاره داشت و در ادامه خاطر‌نشان کرد که «دو طرف درباره همکاری‌ها در حوزه حمل و نقل، گردشگری، فناوری و سایر زمینه‌های مورد علاقه طرفین اتفاق نظر داریم». وزیر امور خارجه کشورمان به موضوع حجاج هم ورودی داشت و گفت که «خرسند هستیم با ارتباط ایجادشده بین ایران و عربستان سعودی هوظنانمان حج شایسته و مناسبی را در عربستان سعودی پشت سر می‌گذارند». البته امیرعبداللهیان به اتفاق نظر دو طرف درباره حمایت از مردم مظلوم فلسطین هم گریزی زد.

بن فرحان: به زودی سفارت عربستان در ایران بازگشایی می‌شود

پس از سخنان وزیر امور خارجه کشورمان، فیصل بن فرحان، همتای عربستانی او هم در نشست خبری روز گذشته به‌گفت‌وگوهای مثبت و شفاف با حسین امیرعبداللهیان اشاره کرد که از دید سکندار سیاست خارجی عربستان، در چارچوب تکمیل توافقاتی است که در پکن بین وزرای امور خارجه صورت گرفته اجرای توافقات فی‌مابین اقدام خواهیم کرد». امیرعبداللهیان در حوزه تجاری و

عبدالرحمن فتح‌الهی: بعدازظهر دیروز بود که فیصل بن فرحان، وزیر امور خارجه عربستان سعودی، وارد تهران شد؛ سفری که پس از هفت سال قطعی روابط انجام شد. البته به روایتی دیگر سفر دیروز بن فرحان، اولین حضور وزیر امور خارجه عربستان سعودی پس از ۱۷ سال است که آخرین مورد آن به سفر سعود الفیصل، وزیر امور خارجه فقید عربستان سعودی در ۲۲ خرداد سال ۱۳۸۵ بازمی‌گردد؛ بنابراین اگرچه سه‌جانبه یکن، احیای روابط تهران - ریاض، بازگشایی سفارت جمهوری اسلامی ایران در عربستان و انجام چند دور دیدار حضوری و رایزنی تلفنی وزرای امور خارجه دو کشور، هنوز اختلافات و بحران‌های برج‌ای‌مانده در مناسبات تهران - ریاض حل‌وفصل نشده است، اما سفر فیصل بن فرحان در قامت سکندار سیاست‌خارجی عربستان سعودی صفحه‌چیدی را در مناسبات تهران - ریاض گشوده است.

ورود به تهران و مذاکرات در وزارت امور خارجه

فیصل بن فرحان، وزیر امور خارجه عربستان سعودی که به دعوت حسین امیرعبداللهیان، همتای ایرانی خود به تهران سفر کرده بود، ظهر دیروز (شنبه ۲۷ خرداد) در محل وزارت امور خارجه با وزیر امور خارجه کشورمان دیدار و گفت‌وگو کرد. این سومین دیدار میان وزرای امور خارجه ایران و عربستان پس از دو دیدار فروردین ماه در پکن و خرداد ماه در کیپ‌تاون محسوب می‌شود. پس از مراسم استقبال، دو هیئت مذاکره‌کننده ایرانی و سعودی درخصوص مسائل مهم دوجانبه، گسترش مناسبات و همکاری‌های فی‌مابین و البته مهم‌ترین مسائل منطقه‌ای و بین‌المللی به بحث و تبادل نظر پرداختند.

نشست خبری مشترک

پس از انجام مذاکرات، نوبت به برگزاری نشست خبری مشترک دو وزیر رسید که به تشریح نتایج مذاکرات خود پرداختند. حسین امیرعبداللهیان در این نشست با ابراز خرسندی از سفر وزیر امور خارجه عربستان سعودی به تهران گفت: «از دیدار با وزیر خارجه عربستان خوشحالم و خرسندم که توانستیم پس از قریب ۱۰۰

«شرق») از تلاش مجلس‌ها برای کاهش اختیارات هیئت نظارت مجمع تشخیص گزارش می‌دهد

بدعتی که باید شکسته شود

معصومه مظفری: اگرچه به گفته بزرگان نظام، مجلس در رأس امور است و قانون اساسی به‌واسطه رای مستقیمی که نمایندگان از مردم می‌گیرند، شأن قانون‌گذاری برای مجلس قائل شده است، اما از مجلس دهم به بعد بعضا هیئت نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام با ورود به نظارت بر روند قانون‌گذاری و مصوبات مجلس به زعم نمایندگان مجلس، کوشید به عنوان رقیب مجلس در بسیاری امور قانون‌گذاری کند. یعنی به جای اینکه بر سیاست‌های کلی نظارت داشته باشد؛ در امور جزئی مثل واردات خودروهای کارکرده خارجی با شفافیت قوای سه‌گانه و سایر نهادها و... ورود کرده است. البته طبق اصل ۱۱۰ قانون اساسی، مقام معظم رهبری برخی اختیارات خودشان از قبیل نظارت بر سیاست‌های کلی نظام را به مجمع تشخیص مصلحت نظام و هیئت عالی نظارت مجمع تفویض کرده‌اند. تا اینجای کار همه چیز قانونی است و مشکلی وجود ندارد؛ اما مسئله اینجاست که برخی نمایندگان معتقدند هیئت عالی نظارت مجمع تشخیص مدتی است با رافرت از نظارت بر سیاست‌های کلی گذشته و به امور جزئی نیز ورود کرده و شأن قانون‌گذاری برای خود قائل شده است. یعنی با مصوبات مجلس را لغو می‌کند یا پیش از اینکه شورای نگهبان نسبت به مصوبه مجلس نظری بدهد، آن مصوبه را رد می‌کند. در تأیید این سخن، نمونه بارز آن دربارۀ دلخوش گفته بود: «در حال حاضر هیئت نظارت در مجمع تشخیص مصلحت نظام، قبل از بررسی مصوبات مجلس در شوراای نگهبان، به بررسی مصوبات می‌پردازد، نمونه بارز آن درباره بودجه است که مجمع تشخیص مصلحت نظام برخی موارد را مهم دانسته و آنها را رد کرد. وقتی این اتفاق می‌افتد شورای نگهبان خود را صالح به رسیدگی به این موارد نمی‌داند و عملا این موضوع روی زمین می‌ماند این همان وضعیتی است که درباره ده‌ها طرح و لایحه شاهدیم که در هیئت نظارت مجمع مطرح شده و شورا به آن وارد نمی‌شود». حتی سال گذشته در بدعتی بی‌سابقه مجمع تشخیص در مصوبه‌ای مجلس را ملزم کرد تا مصوبات خود را جدای از شورای نگهبان برای این نهاد نیز ارسال کند. ازاین‌رو در مصوبه مجمع «اگر هیئت عالی نظارت مصوبات نهایی مجلس را مغایر یا غیرمنطبق با سیاست‌های کلی تشخیص داد، رئیس هیئت عالی نظارت به شوراای نگهبان اطلاع می‌دهد تا این شورا مصوبه مجلس را مغایر اصل ۱۱۰ قانون اساسی اعلام کند». از طرفی هم اگر هیئت عالی نظارت، موردی از مغایرت یا انطباق‌نداشتن با سیاست‌های کلی نظام را در قانون‌های جاری احراز کند، رئیس هیئت عالی به رئیس مجلس شورای اسلامی برای انجام اقدام لازم اعلام می‌کند». این مصوبه همان زمان هم واکنش‌های منفی به همراه داشت و صدای اهالی بهارستان را درآورد. حالا هم که با رد مصوبه اخیر مجلس مبنی بر واردات خودروهای کارکرده خارجی، صدای انتقاد مردم را درآورده است.

نامه مجلسی‌ها برای کاهش اختیارات مجمع

هیئت نظارت مجمع تشخیص مدت‌هاست با مخالفت نسبت به شفافیت قوای سه‌گانه و سایر نهادها از جمله شورای نگهبان و مجمع تشخیص با شفافیت در رای و تصمیمات مجمع تشخیص مخالفت کرده و این مصوبه مهم را که وعده مجلس یازدهمی‌ها به مردم بود، بلاتکلیف گذاشته است. از این رو چندی پیش ولی‌الله بیاتی، عضو کمیسیون امور داخلی کشور و شوراها از نامه مهم نمایندگان به رهبری درخصوص عملکرد هیئت عالی نظارت مجمع تشخیص مصلحت و انتقاد نمایندگان نسبت به قانون‌گذاری و موازی‌کاری این نهاد با مجلس گفت: «یکی از انتقادات نمایندگان به جلسات شورای هماهنگی سران قواست، نمایندگان گله‌مند هستند که چرا تصمیماتی که می‌گیریم و قانون می‌شود در جای دیگر نقض می‌شود. این هم تذکر داده شده که رئیس مجلس و اعضای هیئت‌رئیس به باید دقت کنند که مصوبات مجلس را بپذیری کنند، ما مجلس دولت نیستیم، مجلس مردم هستیم».

نماینده مردم تفرش و آشتیان در مجلس یازدهم ادامه داد: «برخی فرایندها هم مانند هیئت نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام یک مقداری در کار مجلس خلل ایجاد کرده که برای این هم نمایندگان نامه‌ای خدمت مقام معظم رهبری نوشتند که تعیین تکلیف کنند؛ مثلا در مواردی مانند خودرو یا شفافیت قوای سه‌گانه اینها باید حل شود و در این پیچ و خم‌های اداری و قانونی گیر نکنند». بیاتی درخصوص زمان ارسال نامه به رهبری اظهار کرد: «از آنجا که برخی مصوبات در بودجه تغییر کرد یا حذف شد، بعد از عید این نامه نوشته و خدمت رهبری ارسال شد تا ان‌شاءالله با نظر مقام معظم رهبری موارد این‌چنینی تعیین تکلیف شود».

اما یک روز بعد، خبر ارسال نامه خدمت رهبری توسط محمدصالح جوکار، رئیس کمیسیون شوراها و امور داخلی کشور تکذیب شد. جوکار طی اظهاراتی بیان کرد: «قرار بود متنی درمورد هیئت عالی نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام که بر خُسن اجرای سیاست‌های کلی نظام نظارت دارند، تهیه و خدمت مقام معظم رهبری ارسال شود؛ اما برخلاف

داشت که «اکنون شاهدیم سفارت و کنسولگری و دفتر نمایندگی ایران در سازمان همکاری‌های اسلامی بازگشایی شده و به زودی سفارت عربستان در ایران هم بازگشایی می‌شود». بن فرحان در فراز مهمی از سخنان خود در نشست خبری دیروزش، ضمن تشکر از تسهیل ایران برای بازگشایی نمایندگی‌های عربستان در تهران به این موضوع پرداخت که «بازگشت روابط دو طرف به حالت طبیعی مهم است، چراکه هر دو طرف بازیگران مهمی در منطقه به حساب می‌آیند و این روابط براساس اصلی از جمله احترام متقابل، عدم دخالت در امور داخلی یکدیگر و پایبندی به منشور سازمان ملل استوار است».

البته وزیر امور خارجه عربستان تأکید داشت که «امیدواریم شاهد این باشیم که افق‌های همکاری دو کشور بیشتر از این باشد و منافع دو طرف را تأمین کند و امیدوارم ازسرگیری روابط دو کشور تأثیرات مثبتی بر کل منطقه و جهان اسلام داشته باشد که این مسئله به امنیت منطقه و توسعه همکاری‌های اقتصادی و فرهنگی و سایر زمینه‌ها کمک می‌کند». بن فرحان نیز مانند امیرعبداللهیان به موضوع حجاج پرداخت و عنوان کرد که «سفر امروز (شنبه) من به تهران هم‌زمان شده با مراسم حج و عربستان این افتخار را دارد که به عنوان خادم حرمین شریفین، خادم زائران باشد». این مقام سعودی تصریح کرد که «عربستان سعودی همه امکانات و ظرفیت‌های خود را برای خدمت‌رسانی به حجاج به کار می‌بندد». وزیر امور خارجه عربستان در نشست خبری از مأموریت خود برای ابلاغ سلام گرم پادشاه و محمد بن سلمان به سیدابراهیم رئیسی خبر داد و در ادامه از تمایلش برای پاسخ رئیس‌جمهور ایران به دعوت ریاض گفت.

فیصل بن فرحان وزیر خارجه عربستان همچنین با اشاره به زمینه‌های همکاری دو کشور در ارتباط با همکاری‌های اقتصادی و فرهنگی و با ابراز امیدواری از اینکه «روابط دو کشور در کنار روابط سیاسی در حوزه‌های اقتصادی - فرهنگی نیز گسترش پیدا کند»، ادامه داد «جا دارد در اینجا به اهمیت همکاری‌های دو کشور در زمینه منطقه‌ای به‌ویژه حوزه دریانوردی و تلاش دو کشور برای عدم انتشار سلاح‌های کشتارجمعی اشاره شود».

سفارت عربستان در تهران، از نیاوران تا هتل اسپیناس پالاس در سعادت آباد
از قبل هم این احتمال مطرح بود که در جریان سفر فیصل بن فرحان شاید سفارت عربستان سعودی در تهران و کنسولگری این کشور در مشهد بازگشایی نشود. حالا از فحوای کلام بن فرحان چنین به نظر می‌رسد که افتتاح اماکن عربستان به عمر این سفر قد نمی‌دهد، چراکه از دید مقامات سعودی، ساختمان فعلی سفارت عربستان سعودی واقع در منطقه نیاوران تهران به دلیل آسیب‌های وارده هنوز قابل استفاده نیست و به زمان بیشتری برای تعمیر و مرمت آن نیاز است. به همین دلیل تا زمان تعیین تکلیف ساختمان، سفارت عربستان در یک طبقه از هتل اسپیناس پالاس واقع در شمال غربی تهران (سعادت‌آباد) دایر شده است. آن‌طورکه چند منبع آگاه قبل‌تر گفته‌اند «دیپلمات‌های عربستان سعودی که از مدتی قبل به تهران آمده‌اند در این هتل مستقر شده و فعالیت خود را آغاز کرده‌اند و به همین واسطه، عربستان برای طولانی‌مدت یک طبقه از هتل اسپیناس پالاس را رزرو کرده است». براساس این خبر، تا زمان تعیین تکلیف ساختمان سفارت عربستان سعودی در تهران، سفارت به‌طور موقت در این هتل باقی خواهد ماند.

او افزود: «نهادهای دیگری هم مثل شوراای عالی فضای مجازی و شورای عالی انقلاب فرهنگی در چارچوب مشخصی قانون‌گذاری می‌کنند؛ بنابراین مجمع تشخیص مصلحت نظام هم وظیفه دارد اختلاف نظرات بین مجلس و شوراای نگهبان را حل کند. اما اخیرا هیئت نظارتی که در مجمع تشخیص مصلحت تعیین کرده‌اند تا سیاست‌های کلی را بررسی کنند، با رافرت گذاشته و در مقطعی قانون‌گذاری می‌کند».

ایزدین‌شا تأکید کرد: «مجلس معتقد است اگر مجمع تشخیص نظری دارد باید به شورای نگهبان اعلام کند تا شورای نگهبان آن ایراد و نظر را برای رفع‌شدن به مجلس اعلام کند؛ بنابراین برای رفع مشکلات ایجادشده و شأن قانون‌گذاری که این هیئت برای خودش قائل شده، نامه‌ای به رهبری نوشتیم». او ادامه داد: «اگر نظر رهبری این بود که مجلس حقی دارد، دستوراتی در این خصوص صادر می‌کنند. ما می‌خواهیم مجلس در رأس امور بماند؛ چراکه مجلس مبتنی بر رای مردم است و اگر برخی بخواهند دستگاه قانون‌گذاری را به حاشیه ببرند و این‌گونه با آن برخورد کنند، مردم احساس می‌کنند رأیشان تأثیر ندارد و هم مردم و هم نمایندگان آنها دل‌سرد می‌شوند؛ ازاین‌رو امیدواریم نظر رهبری نسبت به نامه فوق در این خصوص برای مجلس مثبت باشد».

تلاش برای راه‌ای از اقدامات فراقانونی

همان‌طورکه در ابتدای گزارش نوشته شد؛ بیاتی از ارجاع نامه گلایه‌آمیز مجلسی‌ها از عملکرد هیئت نظارت مجمع تشخیص مصلحت به رهبری خبر داده است اما جوکار می‌گوید که نامه فوق هنوز خدمت ایشان ارسال نشده است. البته اینکه نامه فوق به ایشان رسیده یا هنوز نرسیده باشد در اصل ماجرا تفاوت چندانی ندارد؛ چراکه مسئله اصلی بدعتی است که این مجمع انجام داده است. اقدامی که مورد انتقاد جامعه و نمایندگان مجلس قرار دارد؛ بنابراین نمایندگان امید دارند که هیئت نظارت مجمع به قانون برگردد و با رفع مانع و مخالفت‌هایش با موضوعاتی مثل شفافیت در رای‌گیری این مجمع و تصمیم‌گیری‌های کلان برای جامعه و مخالفت با ورود خودروهای خارجی به کشور، خواست و مطالبه جامعه را مورد توجه قرار دهد.

نه نظرات مجمع تشخیص را». سياهکلی در ادامه تأکید کرد: «نباید در امور یکدیگر دخالت کنیم. مجمع در سطح بالاتر در حوزه سیاست‌های کلان باید نظرش را به شورای نگهبان بدهند و مجلس هم باید سیاست‌ها و طرح‌ها و لوایح را به قانون تبدیل کند». او در پاسخ به اینکه آیا رهبری نسبت به نامه‌ای که مجلسی‌ها دراین‌باره به ایشان نوشته‌اند، به هیئت نظارت مجمع تذکر خواهند داد؛ بیان کرد: «ما در حد وظایف خودمان که قانون‌گذاری و نظارت بر حسن اجرای قانون است می‌توانیم حرف بزنیم و نمی‌توانیم برای رهبری تعیین تکلیف کنیم. وظایفی که رهبری دارند همه جوانب را در باب مدیریت و مصلحت کشور و شرایط زمان تصمیم می‌گیرند. کشور ما شرایط خاصی دارد و اگر رهبری در زمانی تصمیم بگیرند این مکانیسم باید این‌چنین باشد ما مجبور به تبعیت هستیم».

او ادامه داد: «اگر طبق نامه‌ای که به رهبری نوشته‌ایم تشخیص بدهند کاری که مجمع می‌کند صحیح است ما باید خودمان را با آن تصمیم تطبیق بدهیم، اما اگر غیر این بود باید اصلاحاتی نسبت به عملکرد این هیئت نظارت صورت گیرد».

هیئت نظارت مجمع پا را فراتر از اختیارات قانونی‌اش گذاشته؛ ما هم به رهبری نامه نوشتیم

عبداله ایزدین‌شا، نمایده مردم ایذه و باغملک در مجلس یازدهم هم در گفت‌وگو با «شرق» با تأکید بر اینکه «بنیان‌گذار انقلاب، مجلس را در رأس امور دانستند و مقام رهبری هم بر این موضوع تأکید دارند»، بیان کرد: «در دیدارهایی که ما نمایندگان با مقام رهبری داریم شاهدیم که ایشان نسبت به مجلس محبت دارند و جایگاه قانونی مجلس را به خوبی تبیین کرده‌اند». این نماینده مجلس اضافه کرد: «در جمهوری اسلامی تفکیک قوا داریم و هریک وظایفی دارند. قانون اساسی وظیفه قانون‌گذاری را بر عهده مجلس گذاشته است و مجلس هم مصوباتش را برای شورای نگهبان ارسال می‌کند و این شورای نگهبان است که باید تشخیص دهد این مصوبه مجلس با قانون اساسی و شرع مغایرت دارد یا ندارد».

نباید در امور یکدیگر دخالت کنیم

علاوه بر امیرآبادی، لطف‌الله سياهکلی نماینده مردم قزوین در مجلس یازدهم نیز در انتقاد به افزایش سطح اختیارات شورای عالی نظارت مجمع تشخیص به «شرق» گفت: «مجمع تشخیص مصلحت نظام همان‌طورکه از

اسمش هم مشخص است، جایی برای تشخیص مصلحت

است. یعنی اگر جایی مصلحتی وجود دارد که در چارچوب قواعد نمی‌گنجد و در سطح فراقوه‌ای است، باید درباره آن تصمیم بگیرد». او ادامه داد: «البته لازم به ذکر است که تصمیمات مجمع شامل زمان و مکان هم می‌شود و این‌طور نیست که فراتر از زمان و مکان باشد. یعنی تصمیمی که می‌گیرند مثلا برای مدت دو سال یا شش ماه اعتبار دارد و حتما باید حدود و ثغور داشته باشد، چراکه قانون‌گذار دائمی مجلس است». سياهکلی به نکته دیگری اشاره کرد و گفت: «مجمع تشخیص حتما باید در حوزه سیاست‌های کلان ورود کند و در موضوعات جزئی مثل اینکه تعداد قیر را از ۲۵۰ هزار میلیارد تومان به ۲۰ هزار میلیارد تومان تقلیل دهد، اختیاری ندارد. چراکه قیر ارتباطی با سیاست‌های کلی نظام ندارد». این نماینده اضافه کرد: «اخیرا شاهد بودیم که هیئت نظارت مجمع تشخیص جلوی واردات خودروهای کارکرده خارجی را گرفت. وقتی چهار سال ورود خودرو به کشور را ممنوع کرده‌ایم اتفاقات عجیبی می‌افتد. این در حالی است که آنها نمی‌توانند تصمیم‌های اجرایی بگیرند و فقط باید تصمیم‌های مصلحتی بگیرند. مجلس قانون‌گذار است و وقتی مصوبه مجلس به تأیید شورای نگهبان رسید کار تمام است و دیگر مجمع تشخیص نمی‌تواند درباره آن نظر بدهد».

او ادامه داد: «هیئت نظارت مجمع باید نظرش را به شورای نگهبان منتقل کند و نمی‌تواند مستقیما با مجلس در ارتباط باشد. ما هم نمی‌پذیریم که هیئت نظارت مجمع در امور مجلس دخالت کند. وظایف این شورا در حد سیاست‌های کلان است. مجلس نظارت شوراای نگهبان را اعمال می‌کند،

